

CASTELLS CATALANS

Nom del castell: Montsoriu
Data de construcció: segle X
Municipi: Sant Feliu de Buixalleu
Comarca: la Selva
Altitud: 633 m
Coordenades: E 461916, N 4625997 (ED50 UTM 31N)
Longitud: 2° 32' 26.05" Latitud: 41° 46' 59.02"
(ETRS89 Geodèsiques)
Com arribar-hi: de la carretera de Breda a Arbúcies, arribant a coll de n'Orri, surt la que va a Fogueres del Pla. A l'arribar al coll de Castellar cal prendre una pista, per la que no es pot circular en cotxe, que s'enfila amb 30 minuts al castell.

El castell, un dels més importants i complexos de Catalunya, apareix documentat des del 923.

Al final del segle X pertanyia a la família vescomtal de Girona. El 1011 n'era senyor el vescomte Amat, que s'intitulà de Montsoriu. Cap al 1030 era d'Ermessenda, filla d'Amat, casada amb Guerau de Cabrera. Els seus successors es van intitular vescomtes de Cabrera i van convertir el castell en centre dels seus amplis dominis. L'any 1194, el vescomte Ponç de Cabrera va prometre al rei Alfons I que no utilitzaria el castell contra ell.

L'any 1258 n'era propietari consort Ponç Hug IV d'Empúries, que hi va refugiar la seva família durant la invasió de Felip l'Ardit. El 1328 passava al seu nebot Bernat I, que va



Castell de Montsoriu l'any 1976. Foto de Jordi Gironès

MONTSORIU



Castell de Montsoriu l'any 1981. Foto de Jordi Gironès

esdevenir vescomte de Cabrera. Els Cabrera el posseïren fins al final del segle XVI.

Al segle XV fou escenari d'actes de banditatge, ja que els bandits del camí ral l'utilitzaven per a tancar-hi els vianants que segrestaven. Al mateix segle, durant la guerra contra Joan II, hi havia una guarnició i servia de guaita. La guerra dels Remences en va precipitar la decadència.

A partir de l'any 1981 es van fer diverses campanyes de neteja, excavació i consolidació del castell. Durant les excavacions arqueològiques del 1996 se'n va descobrir la capella preromànica, dedicada a sant Pere. Aquestes actuacions s'han pogut dur a terme gràcies a les aportacions de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona, el Consell Comarcal de la Selva, els Amics del Castell de



Castell de Montsoriu l'any 1996. Foto de Jordi Gironès

Montsoriu i els ajuntaments d'Arbúcies, Breda i Sant Feliu de Buixalleu.

Les restes

El conjunt consta de l'edifici del castell, situat al cim d'un turó que domina gairebé tota la comarca, i dos recintes de muralles en un nivell inferior.

Formen el castell diverses estructures preromàniques i d'altres de més modernes. Destaquen la gran torre mestra, situada a l'oest, una estructura allargada que té diverses dependències, una altra torre més petita situada a l'est i algunes sales afegides en època gòtica.

La torre mestra, la construcció més antiga de totes, conserva més de 14,5 m d'alçada. La part inferior s'ha fet amb un tipus d'aparell irregular que més amunt canvia i sembla romànic, motiu pel qual es considera que aquesta torre és preromànica, si bé posteriorment va ser transformada. Consta

d'una cambra inferior i una de superior, actualment separades per una falsa cúpula. Una altra cúpula acaba el pis superior. Al primer pis s'obria la porta principal, si bé avui dia n'hi ha una de posterior, adovellada de mig punt, situada a la cambra inferior.

A l'est de la torre hi ha un edifici de planta allargada que té uns 23 m i que probablement acabava en una altra torre, de planta circular, situada a l'angle sud-est. Consta de tres naus: la central fa de corredor, i les laterals tenen diferents dependències a les quals podem accedir per portes adovellades de mig punt, datables als segles XII i XIII.

Al segle XIII es devia construir el recinte sobirà amb bestorres semicirculars o circulars que formen un clos d'uns 75 m de llargada per uns 50 d'amplada a la part central. Té construccions adossades, algunes de les quals ja són clarament d'època gòtica. La porta d'entrada a aquest recinte era situada al sud. Les excavacions fetes al centre del pati d'armes han posat al descobert un sistema bastant elaborat de recollida de les aigües de la pluja provinents dels terrats dels edificis que envoltaven el pati cobert i que anaven a parar a una cisterna excavada a la roca. Aquesta té més de 5 m de profunditat i fa 12 m de llargada per 5 d'amplada.

La capella era situada a l'angle més occidental d'aquest recinte i tenia una sola nau amb absis de ferradura. Se'n poden observar els fonaments excavats directament a la roca. Es va edificar cap a la darrera del segle X o l'inici del segle XI. A la fi del segle XII, amb les transformacions del recinte sobirà, va ser arrasada i reomplerta de pedres, de ceràmica i de fragments d'estuc de les parets, que eren



Castell de Montsoriu l'any 1976. Foto de Jordi Gironès



decorats amb pintures i han estat trobats, molt fragmentats, durant les excavacions arqueològiques. Representen motius florals, geomètrics i lletres. També es van poder extreure fragments pictòrics conservats *in situ* a la part inferior de l'absis; van ser traslladats al Museu Etnològic del Montseny.

El segon recinte del castell es desplega, amb una amplada d'uns 15 m, a partir del

costat oest del recinte sobirà. Queda protegit per diverses bestorres de planta rectangular. Pot ser contemporani o una mica posterior a la construcció del recinte sobirà.

Nota: extret del volum *La Selva de la Catalunya Romànica* d'Editorial Pòrtic, setembre de 2000
Jordi Gironès Vilardebò
febrer de 2009



Castell de Montsoriu l'any 1981. Fotografies de Jordi Gironès